

Hyljelahden metsänhoitosuunnitelma

liito-oravan suojelun ja metsän
virkistyskäytön yhteensovittamiseksi

Tiivistelmä

Espoon kaupunki on mukana Euroopan Unionin rahoittamassa Liito-orava-LIFE-hankkeessa (2018–2025). Hankkeen tavoitteena on edistää liito-oravan suojelua vahvistamalla liito-oravien ympäristöjä, lisäämällä yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja jakamalla hyviä käytäntöjä. Espoo toimii LIFE-hankkeessa maankäytön ja liito-oravan suojelun yhteensovittamisen asiantuntijana.

Liito-orava-LIFE-hankkeessa Hyljelahdessa tehdään metsänhoitoa, jossa sovitetaan yhteen metsän virkistyskäyttöä ja liito-oravan suojelua. Hyljelahti on laaja yhtenäinen taajamametsäalue, joka rajautuu asuintontteihin, teihin sekä pitkään yhtenäiseen rantaviivaan. Alueella sijaitsee useita liito-oravan elinympäristöjä ja ydinalueita. Liito-oravan lisäksi Hyljelahti on tärkeä viher- ja virkistysalue lähialueen asukkaille.

Hyljelahden metsänhoidossa yhdistettiin liito-oravan suojelu ja metsän virkistyskäyttö poimintahakkuulla, jossa alueelta poistetaan huonokuntoista puustoa keskittyen tonttien ja ulkoilureittien reunoihin. Näin huonokuntainen puusto ei aiheuta vaaraa alueella liikkuville ihmisille. Lisäksi tiheään ja varttuneeseen metsään on luotu kasvutilaa puuston luontaiselle uudistumiselle ja alempien latvuserrosten puuston kasvun mahdollistamiseksi. Metsän monipuolistaminen tukee muun muassa liito-oravakannan elinvoimaisuutta alueella. Valikoivalla metsänhoidolla on suosittu erityisesti kuusta ja haapaa, jotka ovat liito-oravalle tärkeitä. Liito-oravan asuttamat ydinalueet on rajattu suurempien toimenpiteiden ulkopuolelle.

Hyljelahdessa toteutettava metsänhoito pyrkii yhdistämään alueen tärkeiden ekologisten arvojen säilymisen ja varmistamaan turvallisen virkistyskäytön ja metsän uusiutumisen. Metsänhoitotyöt kytkeytyvät osaksi alueen laajempaa Länsi-Espoon luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmaa. Metsänhoidon tarkoitus on varmistaa, että metsä säilyy laadukkaana elinympäristönä liito-oravalle ja monipuolisena virkistysalueena kaupunkilaisille. Metsänhoidosta saatuja kokemuksia hyödynnetään tulevaisuudessa myös muiden alueiden metsänhoidossa.

Summary

The City of Espoo participates in the Flying Squirrel LIFE project funded by the European Union (2018–2025). The project focuses on safeguarding flying squirrel habitat networks, developing operating models and increasing cooperation between different actors. Espoo acts in the project as an expert in reconciling flying squirrel conservation with land use.

At the Hyljelahti action site of the Flying squirrel LIFE project, Espoo makes careful forest management that improves recreational values of the forest and protects the flying squirrel habitats. Hyljelahti is a large continuous urban forest by the sea, bordered by roads and housing plots. The area is important for the flying squirrel, and it has at least three flying squirrel core areas. At the same time, Hyljelahti is a popular and important recreational area to the people living nearby.

Forest management in Hyljelahti has been made by light selection felling. Unsound trees are removed especially from the sides of recreational routes and buildings. This ensures the trees don't cause danger to the people in the area. Also, more space is given to the natural regeneration of the new tree population. The flying squirrel also benefits from the diversification of the forest. At the cuttings, especially growth of spruce and aspen are favoured. Both species are important for the flying squirrel. Flying squirrel core areas are saved from larger operations.

Forest management in Hyljelahti aims to preserve the important ecological values of the forest and to improve the regeneration of the forest. At the same time, the aim is to ensure safe recreational use of the forest. Forest management work made in the project is part of the wider Western Espoo's nature and landscape management plan. The purpose of forest management is to ensure that the forest remains as a good or even better area for the flying squirrel. The experience gained from forest management in Hyljelahti will be utilized when planning forest management actions in other areas.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Suunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet	4
2.1. Hoidon periaatteet liito-oravan elinympäristöissä	5
3. Suunnittelualue	6
3.1. Liito-orava Hyljelahdessa	8
3.2. Hyljelahden virkistyskäyttö	9
3.3. Hyljelahden kaavoitus	10
4. Toimenpide-ehdotukset	12
5. Toimenpiteiden kustannusarvio	16
6. Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet	16

LIITO-ORAVA LIFE (LIFE17/NAT/FI/000469)

Action A5: Preparation of plans to support the habitat network in urban areas

Julkaisija: Espoon ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus

Julkaisuvuosi: 2022

Kirjoittajat: Laura Ahopelto, Tero Alatalo, Anna Hakala, Aino Kostiainen, Laura Lundgren,
Tiina Peippo, Kati Tuura

Kansikuva: Anna Hakala

Aineiston tuottamiseen on saatu Euroopan unionin LIFE-rahoitusta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

1. Johdanto

Espoon kaupunki on mukana Euroopan Unionin LIFE-ohjelman rahoittamassa Liito-orava-LIFE-hankkeessa (2018–2025). Hanketta koordinoi Metsähallituksen luontopalvelut ja siihen osallistuu Espoon lisäksi yhteensä 15 kumppania Suomesta ja Virosta. Hankkeen tavoitteena on edistää liito-oravan suojelua vahvistamalla liito-oravien ympäristöjä, lisäämällä yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja jakamalla hyviä käytäntöjä.

Espoon roolina on toimia hankkeessa erityisesti maankäytön ja liito-oravan suojelun yhteensovittamisen asiantuntijana. Kokoamme ja jaamme tietoa muille toimijoille liito-oravan huomioimisesta kaupunkisuunnittelussa. Lisäksi hankkeen puitteissa tehdään liito-oraviin liittyvää tutkimusta radiopantaseurannan avulla sekä tarkastellaan eri asemakaavamerkintöjen toimivuutta liito-oravan suojelussa. LIFE-hankkeessa myös vahvistetaan liito-oravien elinympäristöjä neljässä eri kohteessa. Kolmessa kohteessa (Suvisilta, Latokaskenniitty ja Finnoonlaakso) parannetaan liito-oravien kulkuyhteyksiä istuttamalla puita. Hyljelahdessa puolestaan tehdään metsänhoitoa, jossa huomioidaan sekä metsän virkistyskäyttö että liito-oravan suojelu.

Hyljelahti on Espoon laajin yhtenäinen metsäalue meren rannassa ja se on tärkeä osa alueen ekologista verkostoa. Alueella on ainakin kolme liito-oravien ydinaluetta. Samaan aikaan Hyljelahti on suosittu ulkoilualue ja alueeseen kohdistuu kasvavaa virkistyskäyttöpainetta.

Hyljelahdessa toteutetaan Liito-orava-LIFE-hankkeen puitteissa metsänhoitoa, jossa pyritään yhdistämään alueen tärkeiden ekologisten arvojen säilyminen ja varmistamaan turvallinen virkistyskäyttö sekä metsän uusiutuminen. Metsänhoitotyöt kytkeytyvät osaksi alueen laajempaa Länsi-Espoon luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmaa. Metsanhoidon tarkoitus on varmistaa, että metsä säilyy laadukkaana elinympäristönä liito-oravalle ja monipuolisena virkistysalueena kaupunkilaisille. Metsanhoidosta saatuja kokemuksia hyödynnetään tulevaisuudessa myös muiden alueiden metsanhoidossa.

2. Suunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet

Monet Espoon kaupungin metsistä ovat pinta-alaltaan pieniä ja erillään toisistaan. Kaupunkien lähimetsiin kohdistuu paljon lähialueen asukkaiden luomaa käyttöpainetta, mikä kuluttaa metsänpohjaa nopeasti. Tämä vaarantaa uuden puusukupolven kasvamisen. Kestävän metsanhoidon periaatteiden mukaisesti metsää ohjataan kasvamaan monikerroksiseksi ja -lajiseksi, mikä tukee uuden puusukupolven syntymistä. Tällöin metsä kestää paremmin käytön paineita ja muutoksia kasvuympäristön olosuhteissa. Kulunohjausta voidaan tehdä esimerkiksi asettamalla maalahopuita esteeksi kulkemiselle. Metsanhoidolla metsästä tehdään turvallinen asukkaiden virkistyskäyttöä varten muun muassa poistamalla huonokuntoiset ja vaaralliseksi havaitut puut.

Liito-orava viihtyy monimuotoisessa metsässä, jossa kasvaa erityisesti kuusta ja haapaa. Valikoivalla metsanhoidolla voidaan suosia näitä puulajeja ja varmistaa, että näitä lajeja kasvaa myös tulevaisuudessa liito-oravaa

varten. Liito-oravan elinalueet huomioivalla metsänhoidolla rajataan liito-oravan ydinalueet suurempien toimenpiteiden ulkopuolelle. Ydinalueiltakin joudutaan kuitenkin poistamaan huonokuntoista puustoa.

Hyljelahdessa tehtävät metsänhoitotyöt yhdistävät virkistyskäytön ja liito-oravan vaatimukset laadukkaalle ympäristölle. Metsänhoitotyöt toteutetaan osana Länsi-Espoon luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmaa, joka hyväksyttiin Espoon kaupungin teknisessä lautakunnassa 17.6.2020.

2.1 Hoidon periaatteet liito-oravan elinympäristöissä

Espoon metsien ja niittyjen hoidon toimintamalli antaa periaatteet ja tavoitteet kaupungin metsien hoidolle. Espoon kaupungilla on suurena maanomistajana merkittävä rooli elinvoimaisen liito-oravakannan säilyttämisessä. Rakenteeltaan monipuoliset kaupunkimetsät voivat tarjota liito-oravalle sopivia elinympäristöjä, joissa on ravintoa ja sopivia pesäpuita. Oikein toteutetuista metsänhoitotoimista ei ole lajille haittaa. Liito-orava viihtyy parhaiten sekametsissä. Lehtipuuvaltaisilla alueilla suojaa tarjoavat kuuset ovat sille tärkeitä. Kuusivaltaisilla alueilla tärkeitä ovat ruokailu- ja pesäpaikkoja tarjoavat lehtipuut.

Yksi liito-oravan elinvoimaisuutta uhkaavista tekijöistä on sen elinalueiden pirstoutuminen. Liito-orava vaatii puustoisia kulkuyhteyksiä liikkuessaan alueelta toiselle ruokaa, suojaa ja kumppania etsiessään. Rakennetut alueet ja usean kymmenen metrin levyiset puuttomat katualueet muodostavat liito-oravalle hankalasti ylitettäviä kulkuesteitä. Tiheään rakennetuilla alueilla kulkuyhteydet voivat puolestaan olla riippuvaisia yksittäisistä puista. Espoon liito-oravaesiintymistä merkittävä osa on kokonaan tai osittain asemakaavojen metsä- ja viheralueilla. Huolellisen metsänhoidon ja rakentamisen suunnittelun ansiosta Espoossa on hävinnyt tai autioitunut rakentamisen tai metsänhoitotöiden ansiosta ainoastaan muutamia liito-oravan elinympäristöjä.

Mahdolliset metsänhoitotoimet liito-oravan elinalueilla vaihtelevat aluekohtaisesti. Luonnonhoidosta vastaava yksikkö tekee liito-oravan elinympäristöverkoston suojelussa tiivistä yhteistyötä ympäristösuojelun palvelualueen kanssa. Metsänhoidon toimenpiteissä noudatetaan vuosina 2014–2015 tehdyn Espoon liito-oravien kokonaisselvityksen yleisperiaatteita:

- Liito-oravan pesäpuut ja muut kolopuut lähiympäristöineen säilytetään (luonnonsuojelulain mukainen velvoite).
- Pesäpuiden lähiympäristöä ei harvenneta, eikä pienpuustoa poisteta.
- Säilytetään puut, joiden tyveltä on löydetty liito-oravan jätöksiä. Jos liito-oravan käyttämän puun kaataminen on välttämätöntä, tulee varmistaa, ettei puussa ole liito-oravan käyttämiä pesäkoloja tai risupesiä.
- Liito-oravat suosivat haavikoissa ja muilla lehtipuuvaltaisilla alueilla sellaisia lehtipuita, joiden

vieressä kasvaa yksi tai useampi suojaa tarjoava kuusi. Isojen haapojen vieressä kasvavat, suojaa tarjoavat kuuset tulisi metsiä hoidettaessa säilyttää jättämällä haapojen ympäriltä haavan latvuksen verran pienpuustoa käsittelemättä.

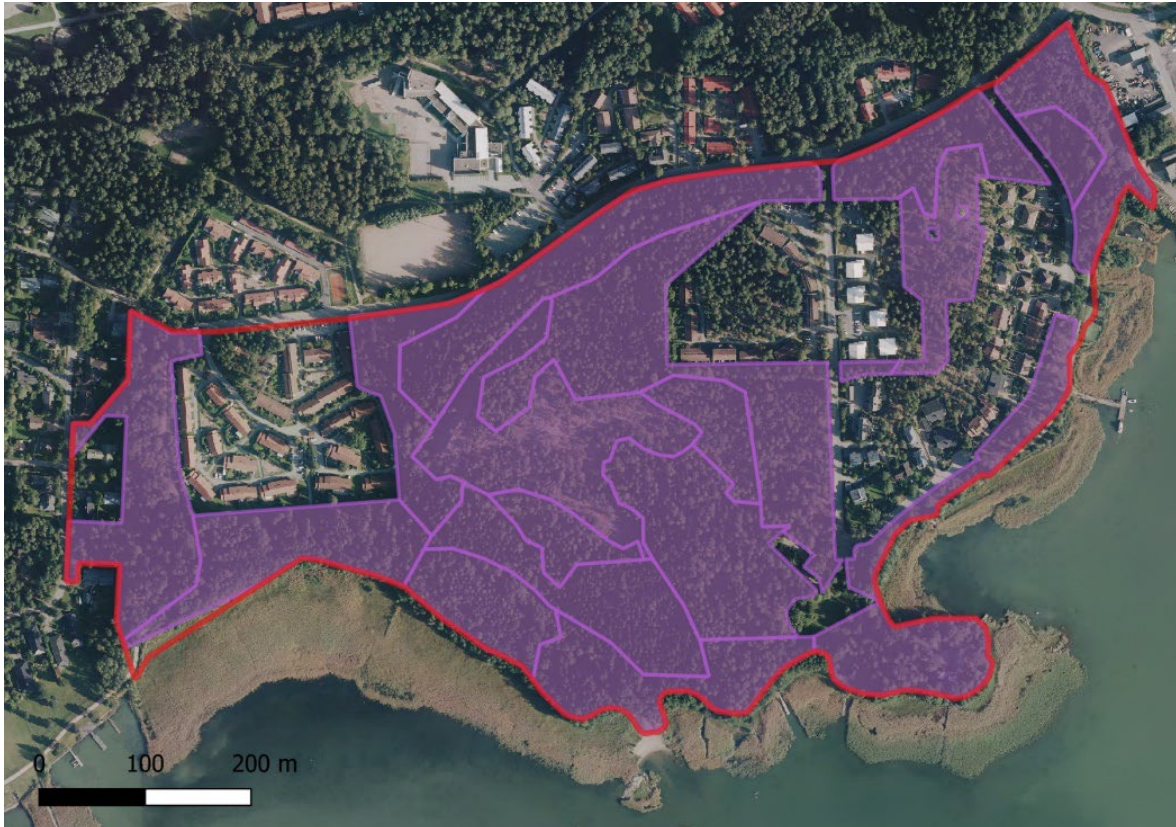
- Yksipuolista lehtipuustoa, yksipuolista havupuustoa tai puistomaisen näköistä (pienpuusto poistettu) puustorakennetta vältetään liito-oravan elinalueilla.
- Pienaukot (läpimitta alle 30 m) metsämaastossa eivät heikennä liito-oravan liikkumismahdollisuuksia, mutta niitä ei tule tehdä liito-oravan pesäpaikkojen lähelle.
- Liito-oravalle tärkeitä ovat suuret kuuset, haavat, vanhat (yleensä jo osin ränsistyneet) raidat sekä kosteilla paikoilla kasvavat isot lepät, joita tulisi suosia myös liito-oravan elinalueiden lähellä.
- Yksittäisten huonokuntoisten puiden poisto ja ulkoilureittien reunapuuston käsittely eivät yleensä heikennä liito-oravan elinoloja.

Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus ylläpitää paikkatietoaineistoa liito-oravista. Luonnonhoito tarkistaa metsähoitokohteilla liito-oravatilanteen aina ennen toteutuksen aloittamista ja neuvottelee tarvittaessa ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen kanssa mahdollisista muutoksista toimenpiteeseen.

3. Suunnittelualue

Hyljelahti Kaitaalla on laaja yhtenäinen taajamametsäalue, joka rajautuu asuintontteihin, teihin sekä pitkään yhtenäiseen rantaviivaan. Vuoden 1981 asemakaavan mukaan alueen pohjoisosa on ”pääasiassa luonnontilaisena säilytettävää puistoaluetta” ja rantavyöhyke uimaranta-aluetta. Rantavyöhykkeen metsä on pysynyt pitkälti luonnontilaisena tai sen kaltaisena lukuun ottamatta muutamaa laiturirakennetta ja vesijättöalueen pientä uimarantaa.

Hyljelahdessa on 23,1 hehtaaria luonnonhoitokuvioita, joista C1-hoitoluokan lähimetsää 19,1 hehtaaria, C5-hoitoluokan arvometsää 3,3 hehtaaria ja B4-luokan avointa aluetta tai näkymää 0,7 hehtaaria. Metsämaan pinta-alasta lehtoa on 13 %, lehtomaista kangasta 30 %, tuoretta kangasta 51 %, kuivahkoa kangasta 6 % ja kuivaa kangasta 13 %. Huonokasvuista kitumaata metsämaasta on noin 1 hehtaari ja pääosin avointa kalliomaata 2,3 hehtaaria. Puuston keski-ikä alueella on 65 vuotta ja keskitilavuus 218 kuutiometriä hehtaarilla. Puusto on valtaosalla aluetta hyvin tiheää ja eri-ikäisrakenteista metsää on 59 % metsämaan pinta-alasta. 38 % alueesta on vanhaa metsää ja vain 3,3 % on nuorta metsää. Vain kolmasosa alueen puustosta on järeää, läpimitaltaan yli 16 cm alikasvoksen nuorten taimien ja vesojen kasvaessa tiheästi lähes koko alueella. Lahopuuta alueella on arvioitu olevan keskimäärin noin 4,7 kuutiometriä hehtaarilla.

Kuva 1. Alueen kokonaispinta-ala on noin 36 ha, josta hoitotoimenpiteet kohdistuvat 25 hehtaarin alueelle.

Rannassa on arvokasta elinympäristöä (PEFC-metsäsertifikaatti), johon kuuluu tulvavaikutteista monilajista lehtipuumetsikköä. Viiden kuvion ominaispiirteet täyttävät METSO-ohjelman I-luokan kriteerit ja yhdeksän kuviota II-luokan. Täyttyviä kriteereitä ovat lahopuun määrä sekä puuston korkea kuvioittainen keski-ikä. Rantaan rajoittuvalla metsäalueella on paikallisesti arvokas Villa Rulludin kulttuuriympäristö sekä alueen keskellä olevalla kallioaukealla geologisesti arvokas kohde, luonnontilainen kalliopuutarha.

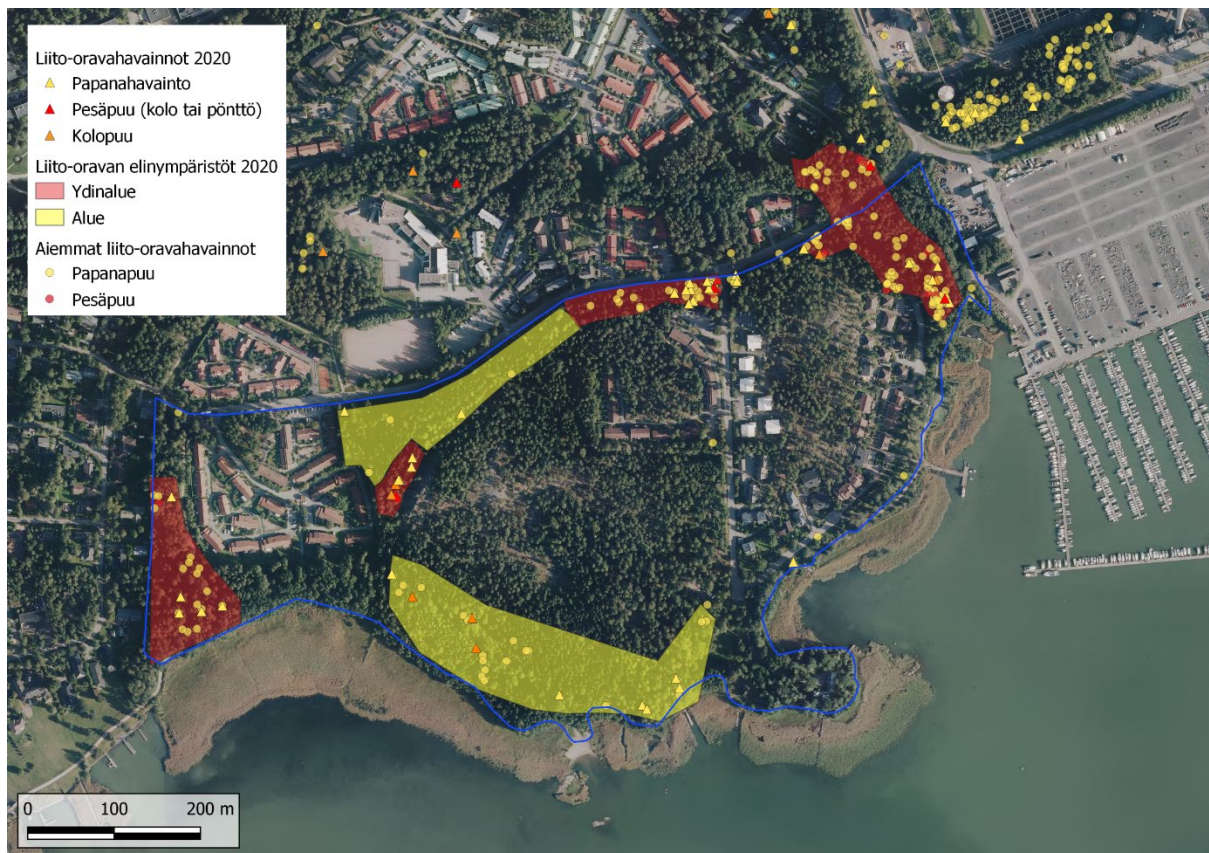
Hyljelahdessa metsän rakenne on valtaosin eri-ikäinen ja monilajinen, ja kasvupaikat ovat kallistuneet rehevämpiin lehtomaisiin ja tuoreisiin kankaisiin, joilla on liito-oravalle sopivaa haapa- ja kuusivaltaista metsää kiitettävästi. Myös muita liito-oravalle sopivia lehtipuita on läpi alueen, lukuun ottamatta kallioaluetta alueen keskellä. Alueella sijaitsee useita liito-oravaselvityksissä kartoitettuja elinympäristöjä sekä niiden ydinalueita, jotka otetaan huomioon alueen ulkoilu- ja virkistyskäyttöä sekä puuston eri-ikäisrakennetta ja peruskuntoa parantavien toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

3.1 Liito-orava Hyljelahdessa

Hyljelahdessa sijaitsee liito-oravan ydin- ja elinalueita sekä kulkuyhteyksiä. Metsänhoitotöiden suunnittelua varten alueella tehtiin liito-oravakartoitus keväällä 2020. Kartoituksen tarkoituksena oli tukea alueen metsänhoitotöiden suunnittelua ja varmistaa, että toimenpiteet kohdennetaan oikeille alueille. Kartoituksella tunnistettiin metsästä ne alueet, jotka ovat liito-oravalle merkittävimpiä elin- ja ydinalueita ja jotka siten huomioidaan maankäyttöä ja metsienhoitoa suunnitellessa.

Kartoituksessa kaikilta aiemmin tunnetuilta ydinalueilta löytyi papanoita, minkä lisäksi alueelta löytyi kaksi uutta pesäpuuta, joiden ympärille rajattiin uusi ydinalue. Selvitysalueen eteläosassa on laaja elinalueeksi merkitty alue, joka todennäköisesti on liito-oravalle tärkeää ruokailualuetta. Alueella kasvaa monipuolisesti lehtipuustoa, kuten haapaa, tervaleppää ja harmaaleppää. Alueella on myös pesäpuiksi sopivia kolopuita. Selvitysalueen keskiosassa Hyljelahdentien varren metsäalueet kuuluvat myös liito-oravien elinympäristöihin, mistä kertoo papanahavainnot aiemmilta vuosilta. Vuoden 2020 kartoituksessa metsäkuvio on rajattu elinalueeksi.

Liito-oravalla on alueen sisällä monia vaihtoehtoisia kulkureittejä. Todennäköisimmin se liikkuu ydinalueiden välillä Rullavuoren rinteeseen myötäisesti ilman, että sen on tarve käyttää mäntyvaltaisia metsäkuvioita.

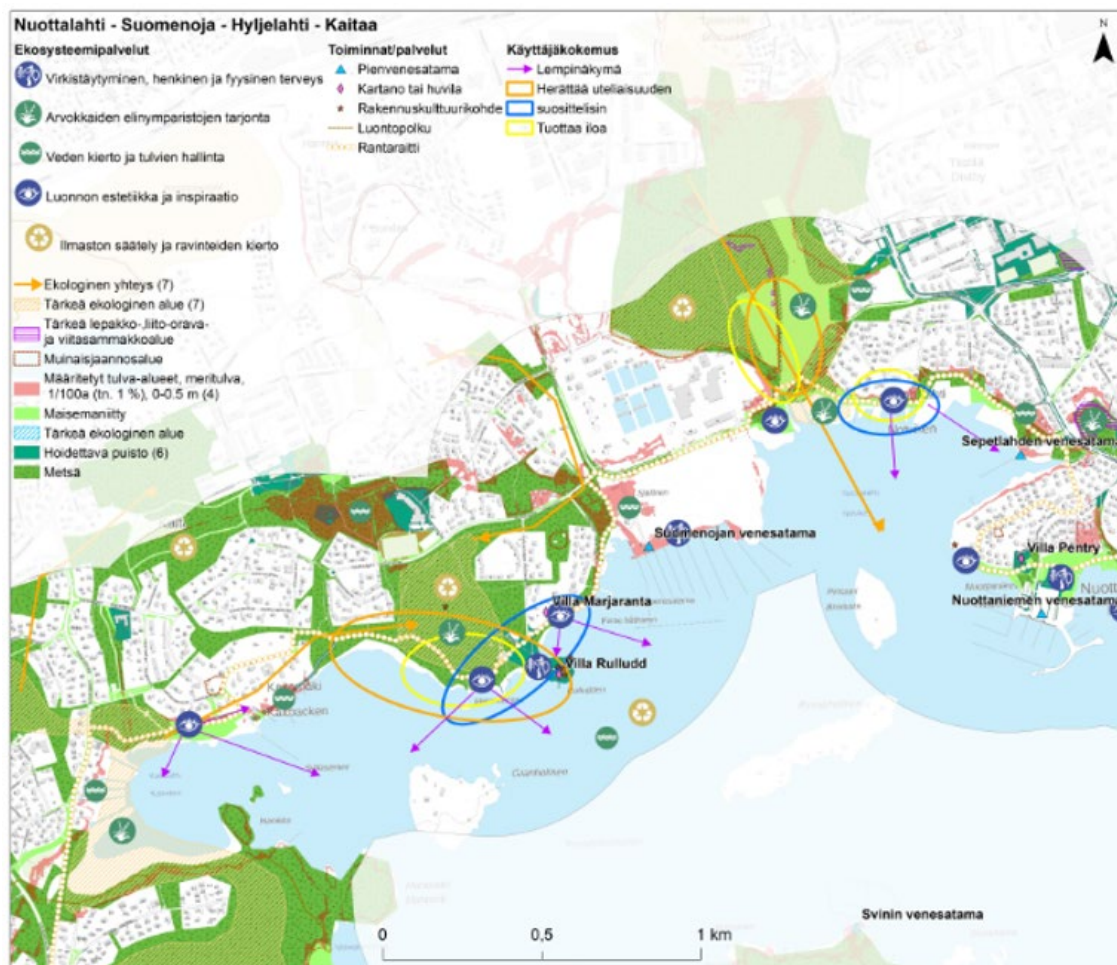
Kuva 2. Vuoden 2020 liito-oravakartoituksen tulokset.

3.2 Hyljelahten virkistyskäyttö

Hyljelahti on osa Espoon Rantaraittia, joka on Espoon rantaviivaa määrittävä ainutlaatuinen virkistys- ja ulkoilureitti. Espoon vuoden 2018 Ekosysteemipalvelu-selvityksessä Hyljelahti osoittautui asukkaille tärkeäksi rauhoittumispaikaksi. Hyljelahti on selkeä laajempi metsäkokonaisuus tiiviisti rakennetulla rantaraitilla. Selvityksessä ilmeni myös huolta Hyljerannan luonnon säilymisestä sekä toivottiin toimenpiteitä metsän siistimiseksi. Selvityksessä ehdotettiin muun muassa avarampia näkymiä merelle päin sekä huonokuntoisten puiden poistamista Rantaraitin varrelta.

Länsi-Espoon luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmaa varten alueen virkistyskäyttöä selvitettiin vielä tarkemmin maastossa tehdyn kyselyn avulla. Kyselyn perusteella kävely, pyöräily, lenkkeily ja lemmikin ulkoiluttaminen ovat suosituimpia ulkoilumuotoja alueella. Valtaosa vastaajista (lähes 80 %) piti metsäaluetta hyvin tärkeänä.

Yleisen virkistyskäytön lisäksi Hyljelahti on tärkeä lähialueen kouluille ja päiväkodeille, sillä se tarjoaa monipuolisen oppimisympäristön. Metsät tarjoavat erinomaisen ympäristön lasten ja nuorten luontosuhteen vahvistamiseen ja luonnontuntemuksen lisäämiseen. Koulu- ja päiväkotiryhmät käyttävät alueen metsiä esimerkiksi luonnon tarkkailuun ja tutkimiseen, leikkimiseen ja askartelumateriaalien keräyspaikkana.

Kuva 3. Hyljelahten alue tarjoaa lukuisia ekosysteemipalveluita ja on tärkeä virkistysalue.

3.3 Hyljelahten kaavoitus

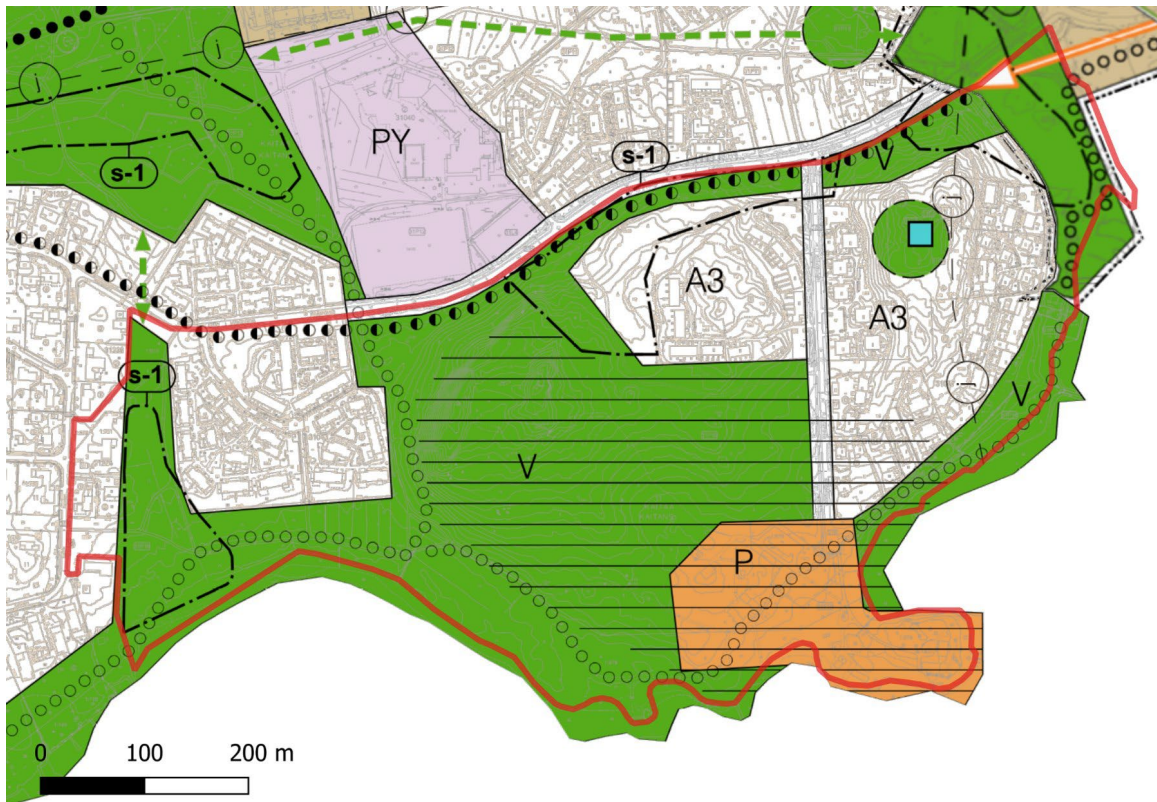
Hyljelahti kuuluu osaksi Kaitaa-livisniemen aluetta, jolle laadittu osayleiskaava on saanut lainvoiman vuonna 2019. Kaitaa-livisniemi osayleiskaavan tarkoituksena oli mahdollistaa Kaitaan ja Finnoon metroasemien rakentaminen ja kaupunkirakenteen tiivistäminen metroasemien läheisyydessä. Osayleiskaavan Kaitaa-livisniemeä pyrittiin kehittämään kaupunkimaiseksi, yhdyskuntarakenteeltaan eheäksi ja joukkoliikenteeseen tukeutuvaksi asunto- ja työpaikka-alueeksi. Liito-oravien ydinalueet, kulkuyhteydet ja kulttuurihistoriallisesti arvokas Villa Rulluddin ympäristö merkittiin osayleiskaavassa viher- ja virkistysalueiksi. Kaavassa painotettiin sitä, että viheralueet muodostavat verkoston, jota pitkin niin eläimet kuin ihmiset pääsevät liikkumaan.

Kaitaa-livisniemi osayleiskaavassa on kolme laajempaa virkistysaluetta: Hannusmetsä, Kaitaanlaakso ja Hyljelahti. Jokaisessa on käytetty V-kaavamerkintää, jonka määräyksessä erikseen mainitaan, että virkistysalueella on turvattava liito-oravalle soveltuvat keskeiset kulkuyhteydet ja että puiden kaatamiseen on haettava maisematyölupa (maankäyttö- ja rakennuslaki 128§).

Liito-oravan ydinalueet on suojeltu osayleiskaavassa s-1-päällekkäismerkinnällä, jonka kaavamääräys kieltää lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittämisen. Hyljelahdessa s-1-rajauksia on kaksi. Lisäksi Villa Rulluddin ympäristön rasterointi osoittaa alueen olevan kulttuurimaisemaa, jonka rakennus- ja kulttuurihistoriallisia arvoja ja maisemakuvaa on suojeltava. Osayleiskaavan A3-merkintä sallii asuntoalueiden tiivistämistä Hyljelahdessa mutta ei mahdollista asuntoalueen laajentamista nykyiselle viheralueelle.

Hyljelahden suunnittelualueella on voimassa viisi asemakaavaa: vuonna 1983 hyväksytty livisniemi II (alue 440200) ja sen neljä eri muutososaa vuosilta 1987–2001. livisniemi II -alueen asemakaavan muutososat koskivat asuinpientalojen korttelialueita (AP) ja niihin liittyviä katuja. Asemakaavoissa ei ole liito-oraviin liittyviä kaavamerkintöjä tai -määräyksiä: liito-oravia on havaittu Etelä-Espoossa ensimmäisen kerran 2000-luvun alussa, ja vasta 2010-luvulta alkaen asemakaavoihin lisättiin liito-oraviin liittyviä merkintöjä ja määräyksiä.

livisniemi II -asemakaavassa Hyljelahden metsä on lähes kauttaaltaan merkitty pääasiassa luonnontilassa säilytettäväksi puistoalueeksi (PL1), jota on hoidettava niin, ettei maiseman luonne oleellisesti muutu. Metsän keskellä on kaksi pientä muinaismuistoaluetta (EM). Merenrannan tuntumassa metsä on asemakaavassa uimaranta-aluetta (UV1) ja lähivirkistysalue (VL). Hyljelahden metsän keskellä on leikkikenttä (UL), jota ei ole koskaan toteutettu. Asemakaavassa Villa Rulluddin rakennukset on suojeltu ja huvilan viereen on merkitty pysäköimisalue (LP), joka on rakennettu.

Kuva 4. Kaitaa-livisniemi osayleiskaava (2019) ja Hyljelahten aluerajaus (punainen viiva).

Kuva 5. Ajantasa-asemakaava ja Hyljelahten aluerajaus (punainen viiva).

4. Toimenpide-ehdotukset

Länsi-Espoon luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelman mukaisia poimintahakkuita on merkitty 13,1 hehtaarille alueen 23,1 hehtaarin kokonaispinta-alasta. Poiminta-hakkuilla pyritään poistamaan huonokuntoista puustoa keskittyen tonttien ja ulkoilureittien reunoihin sekä tekemään kasvutilaa tiheässä kasvavaan varttuneeseen tai vanhaan puustoon luontaisen uudistumisen ja alempien latvuserrosten puuston kasvun mahdollistamiseksi. Metsän monipuolistaminen tukee muun muassa liito-oravakannan elinvoimaisuutta alueella. Kaupungin metsänhoidon tavoitteiden mukaisesti eri voimakkuuksilla tehtävillä poimintahakkuilla pyritään

- parantamaan metsän yleiskuntoa ja turvallista ulkoilu- ja virkistyskäyttöä
- ylläpitämään alueittaisia erityispiirteitä ja luonnon monimuotoisuutta, kuten liito-oravan elinympäristöjä sekä alueille ominaista maisemaa, sekä
- luomaan eri-ikäisrakenteisen metsänrakenteen muodostumiselle ja kehittymiselle hyvät lähtökohdat kasvutilaa avaamalla.

Monipuolisten tavoitteiden yhteensovittaminen on harkittava aina kohdekohtaisesti ja toimenpiteisiin vaikuttavat seikat on kartoitettava mahdollisimman ajantasaisten lähtötietojen perusteella. Liito-oravan elinympäristön ja erityisesti ydinalueiden ollessa kyseessä toimenpiteet pyritään pitämään maltillisina ja liito-oravalle sopiva puusto, kuten sekapuuryhmät, kolopuut ja jatkuva latvusyhteyttä tukevat puut jätetään toimenpiteiden ulkopuolelle. Toimenpiteistä jätetään turvallista lahopuuta maastoon ja mahdollisuuksien mukaan myös pystylahopuiksi tekopötkelöinä tai olemassa olevina vähäriskisinä kolopuina.

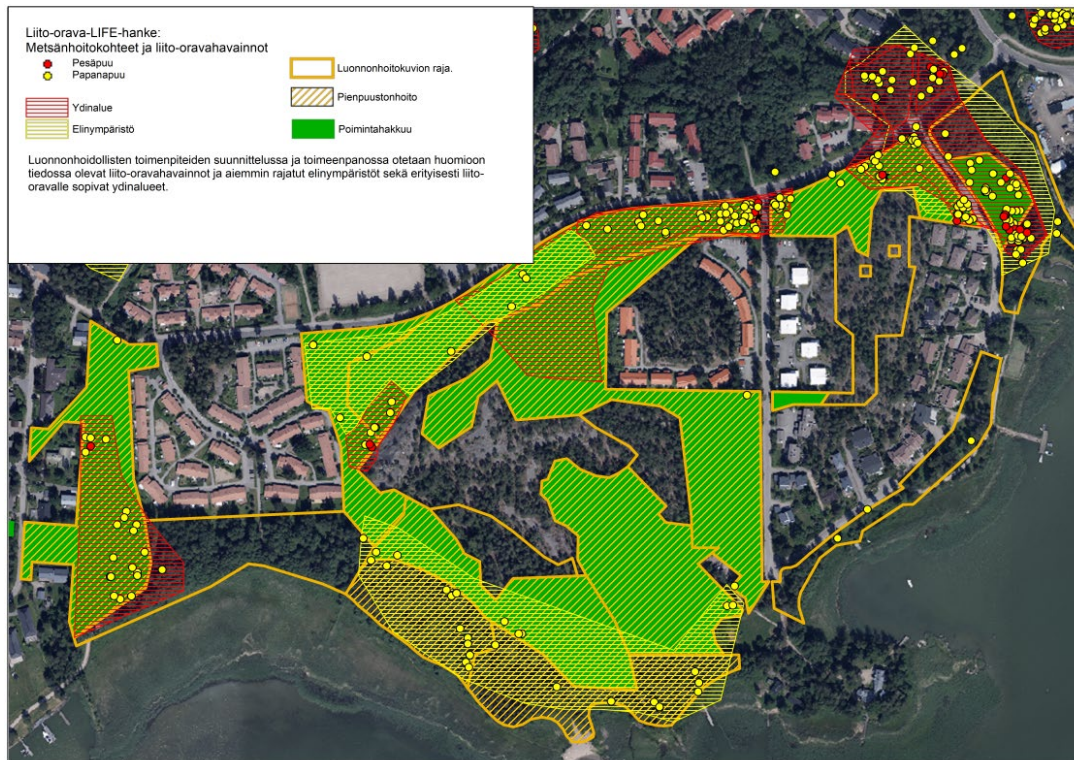
Pienpuustonhoitoja on suunnitelmaan merkitty 19,0 hehtaarille. Toimenpiteissä pyritään avaamaan tiheään alikasvokseen kasvutilaa hyvin kasvuun lähteneille nuorille puille ryhmittäisellä raivauksella. Pääasiassa kohteilta poistetaan tiheässä kasvavaa lehtipuuvesakkoa kuten pihlajaa ja vaahteraa. Toimenpiteissä jätetään käsittelemättömiä tiheikköjä ja ulkoilureittien reunoja avataan enemmän kuin niiden väliin jääviä yhtenäisiä metsäalueita. Pienpuustonhoidoissa liito-orava-alueilla on huomioitava suojaavien alikasvostiheikköjen jättö tiedossa olevien liito-oravapuiden ja liito-oravalle sopivien sekapuuryhmien sekä liito-oravan kulkuyhteyttä tukevien puiden ympärille. Tiheiköt antavat suojaa puustossa eläville eläimille ja suojaavat puiden tyviä ja juuria kulutukselta ohjaamalla ulkoilu- ja virkistyskäyttöä pois puiden välittömästä läheisyydestä. Olemassa olevan puuston yleiskunnon ylläpito on tärkeä huomioitava seikka, jonka lisäksi pienpuustonhoidoilla pyritään myös kehittämään liito-orava-alueille ominaista uutta puustoa valikoimalla monilajista ja elinvoimaista nuorta puustoa jätettäväksi kasvamaan metsän alempiin kerroksiin ja kehittämään tulevaisuuden valtapuiksi alueille.

Liito-oravan asuttamalla ydinalueilla toimenpiteet on rajattu vaarallisen ja huonokuntoisen puuston poistoon liito-oravan huomioivan metsänhoidon

periaatteiden mukaisesti. Toimenpiteiden rajaukset ja ajantasaiset luontotiedot liito-orava-alueilla käydään läpi ympäristöviranomaisen kanssa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä sekä laajemmat alueittaiset luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmat sekä vuosittaiset metsätyöohjelmat tehdään vuorovaikutteisesti asukkaiden ja sidosryhmien kanssa.

Kuva 6. Hakkuutoimenpiteet Hyljelahdessa.

Kuva 7. Hakkuusuunnitelma ja liito-oravan esiintymisalueet Hyljelahdessa.

Kuva 8.
Huonokuntoisia puita
asuintonttien ja
ulkoilureittien
reunavyöhykkeillä
poistetaan
paimintahakkuussa.
Turvallista lahoppua
jätetään alueelle.
Kuvassa näkymä
Hyljelahden
eteläosista merelle
päin.

Kuva 9. Tiheään alikasvokseen
tehdään pienpuuston hoitoa
ryhmittäisellä raivauksella,
jossa jätetään tiheikköjä sekä
valikoidaan hyvin kasvuun
lähteneitä nuoria puita
jätettäväksi. Tiheiköitä jätetään
etenkin liito-oravalle sopivien
puiden ja puuryhmien
ympäristöille.

Kuva 10. Alueen keskiosan kalliopuutarhassa ja jyrkänteillä ei tehdä toimenpiteitä.

Kuva 11. Rantaraitin maisemaan kuuluvasta rantavyöhykkeestä poimitaan vain ulkoilu- ja virkistyskäytön turvallisuutta uhkaavat huonokuntoiset puut ja kohdistetaan pienpuuston hoidot ulkoilureittien reunoille sekä olemassa oleville näkemäsektoreille merelle päin.

5. Toimenpiteiden kustannusarvio

Toimenpiteiden kustannusarvio on kokonaisuudessaan noin 40 000 euroa. Tästä 23 000 e on ostopalveluita ja istutustaimien hankintoja. Loppuosa, noin 17 000 e on vakituisten henkilökunnan palkkakuluja.

6. Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet

Hyljelahdessa on jo paljon olemassa olevia luontoarvoja, ulkoilu- ja virkistyskäyttöä sekä lähialueiden kehityksen myötä kasvavaa käyttöpainetta. Alueen luonnonhoidon tulee olla näitä arvoja tukevaa ja toimenpiteitä tulee keskittää alueen turvallisen käytön kannalta oleellisiin kohteisiin. Alueen maisemalliset ominaispiirteet on pyrittävä turvaamaan tulevaisuudessa varmistamalla maisemallisesti merkittävien alueiden kuten metsänreunojen, tonttien ja teiden reunojen sekä merelle näkyvien merkittävien maisema-alueiden puuston luontainen uudistuminen maisemaan liiksi muuttamatta. Liito-oravalle sopivien alueiden ominaispiirteitä tulee vahvistaa ja ylläpitää siten että uhanalaisen lajin elinolosuhteet alueella eivät heikkene.

Metsän rakenteen kehittymistä ja jatkotoimenpiteiden tarvetta on tarkkailtava toimenpiteiden jälkeen. Seuraavat toimenpiteet alueelle suunnitellaan viimeistään 10 vuoden kuluttua seuraavan luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelman valmistelun yhteydessä.